

В Україні протягом останніх років внутрішній аудит набув значного поширення, а його мета і характер виконаних робіт стали різноманітнішими. Внутрішній аудит повинен відповідати потребам, які випливають із діяльності підприємства.

За результатами фінансово-господарської діяльності підприємств по підсумках фінансового року перевіряючий готує звіт, в якому міститься інформація про:

- підтвердження достовірності і повноти даних фінансової звітності за відповідний період;
- факти порушення законодавства під час здійснення фінансово-господарської діяльності, а також встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку і представлення звітності.

Необхідність здійснення зовнішнього аудиту М&А є найбільш актуальною в декількох випадках:

- 1) у разі виникнення конфлікту інтересів між різними групами власників (акціонерів) або між групою акціонерів і менеджерами підприємства;
- 2) на вимогу банку або інвестиційного фонду;
- 3) за відсутності необхідного досвіду здійснення операцій М&А у працівників фінансової служби підприємства.

Таким чином, аудит операцій зі злиття та поглинання є відомим компонентом діяльності аудитора. У цій діяльності аудитор, внутрішній або зовнішній, вибирає деякий обсяг операцій, щоб визначити їх відповідність повному циклу діяльності підприємства. Правильно спланований та виконаний аудит може допомогти сторонам досягти взаємного розуміння ключових бізнес-процесів, наприклад: процес створення вартості, включаючи продукцію та послуги; ринкову позицію та бренд; продажі та розповсюдження; покупців; виробництво продукції або надання послуг; поставки та управління процесами поставок; інформація, зв'язки, підтримка основної системи процесу створення вартості; працівники, навчання, корпоративна культура.

Новіченко Людмила Степанівна,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ АУДИТ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА РЕАЛІЇ РОЗВИТКУ

Поступова перебудова системи державного фінансового контролю в Україні з метою формування прозорого та раціонального використання коштів з бюджетів різних рівнів, зумовили виникнення та розвиток нових форм контролю, зокрема, державного фінансового аудиту. Основним призначенням державного фінансового аудиту, відповідно до вимог законодавства, є встановлення випадків незаконного та неефективного використання державних чи комунальних ресурсів, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, а також функціонування системи

внутрішнього контролю. Належне впровадження та здійснення державного фінансового аудиту Рахунковою палатою України та Державною аудиторською службою України є базисом для побудови дієвої системи контролю та оцінки ефективності використання бюджетних коштів.

Нагальним та проблемним питанням подальшого розвитку та удосконалення державного фінансового аудиту в Україні є переосмислення та перегляд концептуальних засад його здійснення як форми контролю. Ефективна та комплексна система державного фінансового аудиту є невід'ємним та важливим елементом розвитку нашої держави в напрямку євроінтеграції та формує передумови для раціонального використання бюджетних коштів і державних ресурсів. З набуттям чинності закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26.01.1993 року № 2939-ХІІ [1], сформувався лише базис для запровадження в Україні державного фінансового аудиту як однієї з ключових форм державного фінансового контролю за законним та ефективним використанням державних коштів і майна. Однак, зазначеним нормативним документом встановлені лише окремі основні постулати здійснення державного фінансового аудиту, що зумовлює низький рівень нормативного регулювання організаційних та методичних засад належної реалізації зазначеної форми контролю.

“Ефективне використання бюджетних коштів залишається однією з важливих проблем виконання бюджету як для України, так і більшості країн світу. Реалізація ефективної політики у сфері державних фінансів посідає важливе місце у процесі регулювання економічного розвитку держави. Тільки належне застосування новітніх форм державного фінансового контролю, до яких відноситься державний фінансовий аудит, в управлінні фінансовими ресурсами надасть можливість створити необхідні передумови для здійснення в державі ефективної економічної політики” [2, с. 121].

Практичне впровадження та генезис державного фінансового аудиту в Україні ускладнюється наявністю багатьох проблемних питань. Серед факторів, що перешкоджають ефективному розвитку державного фінансового аудиту є наступні:

– колізії на законодавчому рівні в частині ідентифікації сутності поняття «державний фінансовий аудит». Зокрема, визначення даного терміну наведено в законі України “Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні” [1]. При цьому Бюджетний кодекс України не містить трактування зазначеної дефініції, а також не врегульовує основні організаційно-методичні положення його здійснення. Також на сьогодні відсутній нормативний документ, у якому наводилися б предмет, об'єкти, види та форми здійснення державного фінансового аудиту;

– відсутність детальних та апробованих методик здійснення державного фінансового аудиту, що приводить до зниження результативності та дієвості державного фінансового аудиту як інструменту оцінки ефективності й раціональності використання ресурсів державного та місцевого бюджетів;

– недостатній рівень комп'ютеризації та автоматизації процедур державного фінансового аудиту, оформлення робочих та підсумкових документів за

результатами державного фінансового аудиту ключовими суб'єктами державного фінансового контролю;

– наявність обмежень в частині функцій суб'єктів державного фінансового контролю, зокрема, Рахункової палати України при здійсненні державного фінансового аудиту, а також в частині реалізації результатів аудиту ефективності;

– необхідність нагального та детального вивчення зарубіжної практики і досвіду здійснення державного фінансового аудиту з подальшою імплементацією алгоритмів та механізмів здійснення, напрямів удосконалення організаційно-методичного забезпечення державного фінансового аудиту.

Підтримуємо позицію О.Л. Ткач, що “система державного фінансового аудиту в Україні не забезпечує належного рівня виконання державою своїх повноважень у частині здійснення контролю за формуванням, розподілом і використанням державних коштів. Такий стан справ приводить до зростання кількості й обсягів фінансових правопорушень, а отже – до розкрадання державних коштів” [3, с. 208]. Тому, усунення вищезазначених недоліків та проблемних питань розвитку державного фінансового аудиту сприятиме розвитку України як демократичної держави, збереженню державної власності та активів, а також підвищенню ефективності та якості виконання функцій основними суб'єктами державного фінансового контролю. Подолання вищенаведених проблем нормального функціонування системи державного фінансового аудиту в Україні, повинно базуватися на послідовному та комплексному виконанні системи заходів та дій, спрямованих на побудову логічної та дієвої моделі державного фінансового аудиту, з урахуванням потреб національної економіки.

Список використаних джерел

1. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: закон України 26 січня 1993 року № 2939-ХІІ (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>

2. Процун К. С. Державний фінансовий аудит в Україні: теоретичні основи становлення і розвитку // ВІСНИК ЖДТУ. 2011. № 4 (58). С.121-123.

3. Ткач О. Л. Сучасні проблеми розвитку державного фінансового аудиту в Україні // Науковий погляд: економіка та управління. 2018. № 1. С. 206-210.

*Пантелєєв Володимир Павлович,
доктор економічних наук, професор,
приватний підприємець*

РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ ЗАСТОСУВАННЯ ESG-ФАКТОРІВ

Зміст ESG. Початок ХХІ сторіччя зумовив певні виклики, рівнозначною відповіддю на ці виклики став пошук нових підходів, категорій, які б змогли дати надійні інструменти адекватних рішень щодо викликів. Йдеться про забезпечення стійкого розвитку суспільства, адекватного стійкому розвитку